

2026-01-26

8/2025

Till Socialdepartementet

Yttrande över: Fortsatt utveckling av en nationell läkemedelslista – en del i en ny nationell infrastruktur för datadelning (SOU 2025:71)

Sammanfattning av ärendet

Utredningen föreslår att uppgifter om administrerade vacciner ska inkluderas i en registerlösning i form av en utökning av det befintliga registret nationell läkemedelslista (NLL). Skälet till att välja en registerlösning framför en federerad lösning för just vacciner är att dessa uppgifter har effekt över mycket lång tid (potentiellt livslång). Ett register säkerställer att informationen är tillgänglig över tid och inte riskerar att förloras eller bli svåråtkomlig på grund av att vårdgivare byter journalsystem eller uppgifter gallras ur lokala journaler. Detta register ska endast vara tillgängligt för primäranvändning, dvs för patienten själv och för vårdpersonal med vårdrelation till patienten. Att tillåta sekundäranvändning, t ex uppföljning av vaccinationstäckning, bedöms riskera förtroendet för registret. Detta medför att smittskyddsläkarna inte föreslås få tillgång till registret.

Yttrande

Smittskyddsläkarsförbundet välkomnar ansatsen att skapa ett samlat register för alla administrerade vacciner, dit det är obligatoriskt för alla vårdgivare att rapportera uppgifter. Detta är något som varit efterfrågat länge, av såväl enskilda invånare som vårdpersonal och smittskyddsläkare.

Vi ifrågasätter dock bedömningen att invånarnas förtroende för registret skulle påverkas negativt av att smittskyddsläkarna hade tillgång till uppgifterna. Vår bedömning är att nyttan för smittskyddsläkarna med att ha åtkomst till data i första hand på gruppnivå, men även på individnivå, skulle vara stor och att det inte skulle påverka invånarnas acceptans för registret på ett avgörande sätt. Tvärtom möter smittskyddsläkarna ofta i det dagliga arbetet invånare som uttrycker sin förvåning över att smittskyddsläkaren inte har vetskap om individens vaccinationer. Smittskyddsläkaren omfattas förstås av samma sekretess som övrig hälso- och sjukvårdspersonal.

Smittskyddsläkarna har ett uttalat uppdrag enligt Smittskyddslagen att säkra att smittförebyggande åtgärder vidtas och att grupper som är särskilt utsatt för smittrisk får relevanta råd och anvisningar. En viktig del i detta arbete är att verka för en god vaccinationstäckning och att följa upp de vaccinationsinsatser som görs. Inte minst görs riktade insatser mot områden med låg vaccinationstäckning och grupper som är

Postadress

Smittskyddsläkarsförbundet
c/o Malin Bengner
Smittskydd Jönköping
Länssjukhuset Ryhov
551 85 Jönköping

Telefon

010-242 23 34

E-post

malin.bengner@rjl.se

Webbadress

<http://www.slfl.se/smittskydd>

2026-01-26

8/2025

svåra att nå. En förutsättning för detta arbete är tillgång till data över vaccinationstäckningen, som behöver innehålla olika demografiska och geografiska uppgifter, men däremot inte personuppgifter på individnivå. Idag görs detta i första hand via olika lokala vaccinationsregister, inte via Nationella vaccinationsregistret som det beskrivs i utredningen. Där följs vaccinationstäckningen mer eller mindre i realtid, vilket möjliggör riktade insatser under pågående vaccinationskampanjer etc. vid behov. Nackdelen är att dessa register inte är heltäckande. När man nu gör en ansats att skapa ett nationellt register över alla givna vaccin, vore det beklagligt om data därifrån inte kunde användas för planering och prioritering av verkligt hälsofrämjande åtgärder i samhället. Det är anmärkningsvärt att man tycker det är acceptabelt att ta ut data för ekonomisk uppföljning men inte för att värdera vaccinationstäckning. Även om Nationella vaccinationsregistret, enligt Vaccinationsutredningens förslag, skulle omfatta regionala vaccinationsprogram, finns det många andra vaccin som är angelägna att följa upp ur ett folkhälsoperspektiv (t ex hepatit B, TBE, RS-virus, influensa utanför riskgrupper m.m.).

Smittskyddsläkare kan även behöva tillgång till vaccinationsdata på individnivå i samband med utredningar och smittspårningsärenden, för att kunna vidta lämpliga åtgärder för att förhindra eller begränsa smittspridning. Det är idag möjligt för smittskyddsläkaren att begära ut journaluppgifter, inklusive vaccinationsdokumentation, i en sådan situation. Begränsningen är att vaccinationsinformationen inte finns samlad på en plats och därför kan vara svår att finna, samt att informationen endast kan eftersökas om ärendet gäller en allmänfarlig sjukdom. Exempel på sjukdomar som inte är allmänfarliga, men där vaccinationsstatus kan ha betydelse vid en smittspårning är mässling, kikhosta, påssjuka, röda hund och meningokockinfektion. Vid dessa sjukdomar övertar ofta smittskyddsläkaren smittspårningsansvaret från behandlande läkare och kan då behöva snabb tillgång till uppgifter om vaccinationer.

Sammanfattningsvis anser Smittskyddsläkarföreningen att ett samlat register för alla administrerade vacciner vore mycket värdefullt. Att smittskyddsläkarna inte skulle kunna använda dessa uppgifter för att fullgöra sitt uppdrag, skulle dock begränsa nyttan av registret på ett sätt som inte skulle gynna invånarna eller hälso- och sjukvården.

För Smittskyddsläkarföreningen

Malin Bengnér
Ordförande Smittskyddsläkarföreningen
Smittskyddsläkare Region Jönköpings län

Postadress

Smittskyddsläkarföreningen
c/o Malin Bengnér
Smittskydd Jönköping
Länssjukhuset Ryhov
551 85 Jönköping

Telefon

010-242 23 34

E-post

malin.bengner@rjl.se

Webbadress

<http://www.slf.se/smittskydd>